

TÁMOP-3.1.4-09/1-2009-0049
„Kompetencia alapú oktatás, egyenlő hozzáférés – Innovatív intézményekben”

KÖRNYEZETTUDATOS NEVELÉS

Természetvédelmi napok
3 hetet meghaladó projekt
2012. március 29 – május 31.

Petőfi Sándor Általános Iskola – Vácrátót
OM 032436 /001

I. A 3 hetet meghaladó természetvédelmi projekt célja

Az iskolai munka céljait, feladatait szűkebb és tágabb – gazdasági, társadalmi, természeti - környezetében lezajló történések, változások, jelenségek határozzák meg. Úgy gondoljuk, jelenleg az iskolai oktatás – nevelés kiemelt feladata környezetvédelmi, illetve az egészséges életmódra nevelés. E két terület fontosságát nyomatékosítja, hogy az iskola Pedagógiai programja külön egy- egy fejezetet szán megvalósításukra. Egyértelmű, hogy a természetvédelmet és az egészségnevelést nem lehet izoláltan, külön – külön kezelni, hiszen összefüggnek egymással.

A környezeti nevelés során végrehajtott tevékenységek **számos kulcskompetencia, képesség**

- anyanyelvi kommunikáció,
- szövegértés – szövegalkotás,
- természettudományos kompetencia,
- digitális kompetencia,
- szociális és állampolgári kompetencia,
- hatékony, önálló ismeretszerzés, tanulás,
- esztétikai – művészeti tudatosság és kifejezőképesség,
- együttműködési kompetencia,
- problémamegoldó kompetencia **fejlesztésére alkalmasak.**

A Nemzeti alaptanterv kulcskompetenciákra épülő kiemelt fejlesztési feladatai közül érintik többek között a hon- és népismeretet, a gazdasági nevelést, a környezettudatosságra nevelést, az egészséges életmódra nevelést, a felnőtt szerepre való felkészülést.

Hisszük, hogy a felnőttkori környezettudatos gondolkodás, az aktív, cselekvő környezetvédelem, a környezetvédelmi szempontokat szem előtt tartó, előtérbe helyező mindennapi tevékenység alapja a természet szeretete, csodálata. Ehhez a természet megismerésén, szépségeinek, érdekességeinek bemutatásán keresztül vezet az út.

„A természetvédelmi napok programjaival fő célunk az embert körülvevő természet szépségeinek, sokszínűségének bemutatása, valamint természeti környezetünk megóvására irányuló aktív, összefogást igénylő tevékenységek végeztetése.

Tevékenységünk motiválásában nagy szerepe volt a település, illetve a térség nyújtotta lehetőségeknek, adottságoknak. Egy olyan község iskolájában, ahol az ország legnagyobb, legismertebb botanikus kertje működik, ahol lakossági összefogással erdei tanösvény épült, amelynek a határában több hektár országos jelentőségű védett terület van, kötelességünknek érezzük kiemelten foglalkozni a környezetvédelemmel.

Programjaink során igyekeztünk idén a település nyújtotta lehetőségeket, adottságokat – botanikus kert, Berkenye ház, Karbon – ház, kaktusz – gyűjtemény, tanösvény, természetvédelmi terület, sportpálya – maximálisan kihasználni. Az előző évhez képest ezek a lehetőségek bővültek. Májusban nyitotta kapuit a botanikus kerten belül a Karbon – ház. Tavaly kimaradt programunkból a kaktusz gyűjtemény megtekintése.

A környezetvédelmi és egészséges életmódra nevelés mellett - tapasztalataink alapján - lényegesnek tartjuk **a szabadidő hasznos eltöltésének bemutatását, a lehetőségek feltárását.** Célunk felkelteni tanulóinkban az igényt arra, hogy **szabadidejükben minél többet foglalkozzanak az őket körülvevő természeti környezettel, minél többet tartózkodjanak a természetben.** Ennek érdekében szeretnénk tanulóinknak minél több délutáni programot nyújtani. Előző tanévben az innovációnk kidolgozása és megvalósítása

során is erre törekedtünk. Programjaink nagy részét a délutáni időszokban, tanítási órán kívüli, szabadidős tevékenységekben valósítottuk meg. Tapasztalataink szerint a tanulók szívesen vettek részt a délutáni rendezvényeken, a szülők is örültek a gyerekek lefoglalásának. Az idei tanévben a jó tapasztalatokra építve szintén tanítási időn kívül hajtottuk végre tervezett programjaink jelentős részét.

A természetvédelmi napok programjainak megvalósítása során idén főleg a vácrátói intézményeket, szervezeteket szerettük volna megszólítani, bevonni, a velük való kapcsolatot a programon keresztül is megerősíteni.

Tanulóink nagyon sok ismeretet kaptak, kaphatnak szakemberektől, láthatták az ügy iránti elkötelezettségüket, megtapasztalhatták, hogy környezetünk védelme közös ügyünk, csak **összefogással lehet eredményeket elérni.**

II. Erőforrások, tevékenységi formák, munkaformák

Az erőforrásokat – humán, tárgyi feltételek - két csoportra oszthatjuk:

a./ Az iskola dolgozói, illetve tárgyi feltételei.

Az intézmény minden pedagógusa, dolgozója elkötelezett a környezettudatos életmód, a környezetvédelem iránt. A mindennapi életben történő személyes példamutatáson túl a projekt megvalósításában is minden pedagógus, illetve az iskolatitkár is részt vett.

A programok megvalósításához rendelkezésre álltak az iskola tárgyi feltételei – helyiségek, felszerelés. A felmerülő költségeket –pl.:szemétszedéshez zsákok, kesztyűk beszerzése, akadályversenyhez jutalmak, kézműves tevékenységekhez anyagköltség – diák önkormányzati pénzből, illetve saját költségvetésből fedeztük. Sajnos a pályázati pénz kiesése, illetve a gazdasági válság okozta szűkebb intézményi költségvetés az előző évinél takarékosabb programok megrendezésére kényszerített.

b./ Külső erőforrások

A projektbe bevont intézmények, szervezetek egyrészt humán erőforrást –pl.:előadók, foglalkozásvezetők, szervezők – biztosítottak, másrészt segítettek a tárgyi feltételek - pl.: helyszín, szükséges eszközök – biztosításában.

A projektbe bevont intézmények, szervezetek, magánszemélyek:

- MTA Ökológiai és Botanikai Kutató Intézete – Berkenye – ház -Vácrátót,
- Gárdonyi Géza Művelődési Ház – Vácrátót
- Községi Önkormányzat – Vácrátót (szemétszüret),
- Hagyományörző Egyesület – Vácrátót (szemétszüret)
- A.S.A. Magyarország KFT (szemétszüret)
- Római katolikus egyházközösség - Vácrátót (húsvéti készülődés)
- Községi Könyvtár – Vácrátót (pályázat, tablókészítés)
- Községi Sportegyesület – Vácrátót (akadályverseny)
- Ózon SCH Kft –Budapest (papírgyűjtés),
- Papkúti Lovastanya
- Magánszemélyek

A célokhöz kapcsolódó tevékenységi formák :

- előadás,
- vetítés,
- megfigyelés, vizsgálat,
- fotók készítése,

- rajzok, feljegyzések készítése,
- tablók készítése,
- önálló ismeretszerzés – könyvtár, internet,
- gyűjtőmunka,
- feladatmegoldás,
- kirándulás, séta,
- kiállítás megtekintése,
- papírgyűjtés,
- szemétszedés

A célokhoz kapcsolódó munkaformák:

- egyéni –pl.: feljegyzés, rajz készítése, pályázat
- kiscsoportos – pl.: tabló készítése
- osztály szintű – pl.: papírgyűjtés, szemétszedés

III. Programtervezet

IDŐPONT	CÉLCSOPORT	TERVEZETT PROGRAM	HELYSZÍN	TERVEZETT PRODUKTUM
2012. március 29., csütörtök	2. évfolyam	Ismerkedés a tavaszi virágokkal	helyi botanikus kert	Fotók
2012. március 30., péntek	1 – 8. évfolyam	Szemétszüret – csatlakozás a községi szemétszedéshez	Vácrátót belterülete	Fotók
2012. április 2., hétfő	2. évfolyam	Kép készítése tavaszi virágról / ragasztás, festés/	iskola	Képek
2012. április 3., kedd	1 – 8. évfolyam	Tavaszi – húsvéti kézműves- és sportdélután	iskola, tornacsarnok	Húsvéti ajándékok, fotók
2012. április 12., csütörtök	3. évfolyam	A Berkenye- ház interaktív kiállításának megtekintése	helyi botanikus kert	Fotók
2012. április 13., péntek	3. évfolyam	„Kéreg- út” őshonos fafajták megismerése, kéregvizsgálat	helyi botanikus kert	Rajzok, tabló
2012. április 18., szerda	5. évfolyam	Virág – kép készítése különböző technikákkal	iskola	Képek
2012. április 20., péntek	1 – 8. évfolyam	Természetvédelmi akadályverseny	helyi botanikus kert, szabadidő központ, tanösvény	Menetlevelek, fotók

2012. április 23 – 24 – 25. hétfő – szerda	1 – 8. évfolyam	Papírgyűjtés	iskola	Fotók
2012. május 2., szerda	3 – 8. évfolyam	Az év fája, vadvirága, madara - tablókészítés	iskola	Tablók
2012. május 4., péntek	4 – 6. évfolyam	Veszélyeztetett állatok” oktatófilm megtekintése	iskola	Fotók
2012. április 02 – május 31.	4 – 8. évfolyam	„Nyomozz madárfajok után az irodalomban”- pályázat – tablókészítés (MTA ÖBKI által kiírt pályázat)	iskola, otthon	Tablók, rajzok, fotók
2012. május 16., szerda	5. évfolyam	Látogatás a Papkúti lovas tanyára	Vácrátót Papkút	Fotók

Természetvédelmi napok

2012. március 29- május 31.

PROGRAMOK:

Március 29., csütörtök - 2. osztály

Ismerkedés a tavaszi virágokkal – látogatás a botanikus kertben.
A foglalkozást Szakács Éva kommunikációs munkatárs vezeti

Március 30., péntek – 1- 8. osztály

Szemétszüret – csatlakozás a községi szemétyűjtéshez

Április 2., hétfő - 2. osztály

Kép készítése tavaszi virágokból

Április 3., kedd - 1 – 8. osztály

Tavaszi – húsvéti sport- és kézműves délután

Április 12., csütörtök - 3. osztály

A Berkenye – ház interaktív kiállításának megtekintése – látogatás a botanikus kertben.

vez.: Szakács Éva komm. munkatárs

Április 13., péntek - 3. osztály

„Kéreg-út” őshonos fafajták megismerése, kéregvizsgálat a botanikus kertben

vez.: Szakács Éva komm. munkatárs

Április 18.,szerda – 5. osztály

Virág – kép készítése különböző technikákkal.

Április 20., péntek - 1 – 8. osztály

Természetvédelmi akadályverseny

Április 23 – 25., hétfő - szerda -1-8. osztály

Papírgyűjtés

Május 2., szerda – 3-8. osztály

Az év fája, madara, vadvirága – tabló készítése
„Veszélyeztetett állatok“ oktatófilm megtekintése

Május 4., péntek – 4 – 6. osztály

„Veszélyeztetett állatok“ oktatófilm megtekintése

Május 16., szerda – 5. osztály

Látogatás a Papkúti lovas tanyára

Április 02 – május 31. – 3- 8. osztály

“Nyomozz madárfajok után az irodalomban“ – pályázathoz tablóképzés

IV. A PROGRAMOK LEÍRÁSA

1. Ismerkedés tavaszi virágokkal - kép készítése virágokról

2. osztályos tanulóink a helyi botanikus kertben szakavatott vezető segítségével ismerkedtek meg a tavaszi virágokkal. A vizuális élményt összekapcsoltuk az alkotás örömeivel. A tanulók különböző technikákkal – nyírás, tépés, ragasztás, színezés stb. – képeket készítettek virágokról. Az alkotásba az ötödikesek is bekapcsolódtak.

2. Szemétszüret – csatlakozás a községi szemétszedéshez

Projektünk egyik fontos célja, hogy tanulóink **aktív résztvevői legyenek** a környezetvédelmi megmozdulásoknak. Felnőtt korukban természetes legyen számukra, hogy részt vesznek az ilyen jellegű tevékenységekben.

Fontos látniuk az **összefogás** szükségességét, érezniük a közös munka örömét, tapasztalniuk eredményét.

A tavaszi nagytakarítás – SZEMÉTSZÜRET - már 8 éve megrendezésre kerülő, hagyományos községi program, melyhez iskolánk minden évben csatlakozik.

A szervezőkkel való megbeszélés szerint az iskolások a falu belterületét, a felnőttek a külterületeket tisztították meg.

A szemétszedés előtt a település belterületét, utcák szerint felosztottuk az iskola osztályai között. A kijelölt területekre az osztályok osztályfőnökük kíséretében mentek ki. Megfelelő számú zsákról, kesztyűről, láthatósági mellényről, illetve az összegyűjtött szemét elszállításáról a helyi önkormányzat gondoskodott.

A szemétszedés előtt a diákok balesetvédelmi oktatásban részesülte melynek keretén belül kitértünk a fontosabb **közlekedési szabályokra** is. Ezek betartásáról a kísérő pedagógusok gondoskodtak.

3. Tavaszi – húsvéti sport és kézműves délután

Iskolánk életében először szerveztük meg ezt a programot.

Céljaink a következők voltak:

- Az iskolai közösség erősítése.
- A Húsvétal kapcsolatos vallási tanítások, szokások, hiedelmek megismertetése.
- Tanulóink éljék át az ajándékozás örömét – húsvéti ajándékok készítése
- Természetes anyagok – fa, gipsz, termések, kő – felhasználása a kézműves tevékenység során.
- Egészséges életmód és a szabadidő hasznos eltöltésének propagálása.

A közös ebéd után iskolánk átvonult a közeli római katolikus templomba, ahol az iskolai kórus húsvéti énekeket énekelt, az iskolai hitoktató pedig a közelgő ünnepről beszélt.

Az intézménybe visszatérve a gyerekek kézműves foglalkozáson, illetve sportversenyeken vettek részt. A kézműves tevékenységek során készíthettek húsvéti képeslapokat, termésekkel díszített tojást, kődekupázst, bárányt, húsvéti gipsz hűtőmágnes, asztaldísz, festhettek követ.

4. Látogatás a helyi botanikus kert Berkenye házának interaktív kiállítására

Településünkön található az ország legnagyobb és legismertebb botanikus kertje. A kert és az iskola már rég óta ápol jó kapcsolatot. Igyekszünk kihasználni az intézet által nyújtott lehetőségeket arra, hogy oktató – nevelő munkánk minél színesebb, érdekesebb legyen.

A kert érdekes színtöltja a néhány éve megnyílt Berkenye ház, mely állandó kiállítással és időközi programokkal várja a látogatókat. Az egyedülálló kiállítás ötvözi a nemzeti parkok látogató központjai és a tudományos múzeumok céljait. Egyrészt szól a biológiai sokféleség szerepéről életünkben, másrészt bemutatja, hogyan kapcsolódnak az ökológiai kutatások a globális környezeti krízis elemeihez és milyen tudományos eredmények születnek.

Az interaktív kiállítás 5 fő témát ölel fel.

1. *Fogadótér.* – A kiállítás célja, a ház nevének eredete, amit a berkenyéről tudni kell
2. *A növényvilág sokfélesége.* – Miben sokfélék a növények? Miért jó a sokféleség?
- Mire használjuk a növényeket? Rendszerezésük.
3. *Ökoszisztéma szolgáltatások:* - Mi lenne növények nélkül? Miért van veszélyben a Föld egyensúlya? Mely tényezők veszélyeztetik az Emberi életminőséget?
4. *Biodiverzitás krízis és kutatás:* -Baljós folyamatok Földünkön. Ezek összefüggése, vizsgálata. Mit tehetünk mi? Ilyen irányú kutatások a helyi botanikus kertben. (MTA ÖBKI)
5. *A botanikus kert:* - Hogyan vált a terület botanikus kertté? A kert feladatai. Élőlények a kertben. Viselkedési szabályok.

Fontosnak tartjuk, hogy minden évben legalább egy – két osztály meglátogassa a házat. Idén a 3. osztályosok jártak ott. A kiállítás megtekintése során – az előző évekhez hasonlóan - Szakács Éva kommunikációs munkatárs kalauzolta a tanulókat.

5. Látogatás a botanikus kertben – „kéreg út” bejárása – kéregvizsgálat

A program nagy sikert aratott az előző tanévben, így idén is, természetesen egy másik évfolyam – 3. osztály - részvételével megrendeztük. A foglalkozás célja a fák kérgének vizsgálata. A diákok megismerkedtek a fakéreg szerepével, felépítésével. A természet sokszínűségével szembesülhettek a kéregtípusok megtekintése során. A botanikus kerti séta, a „kéreg út” bejárása közben 10, főleg őshonos, illetve parkokban gyakran megtalálható fafajta – lucfenyő, nyír, tiszafa, vadgesztenye, platán, juhar, bükk, gyertyán, kőris, tölgy – kérgéről

készítettek lenyomatot. Az elkészített lenyomatok a fák, kép alapján készített levelének és termésének rajzával bővültek ki. A munkákból az iskolában tablókat készítettünk. A gyerekek a séta során a természetben tartózkodás szabályait is megismerték. A foglalkozást idén is Szakács Éva kommunikációs munkatárs vezette.

6. Természetvédelmi akadályverseny

A projekt egyik központi programja a természetvédelmi akadályverseny. A rendezvényen az iskola minden pedagógusa és diákja részt vett. A tanulók osztálykeretben versenyeztek. Az 1. osztályos tanulók versenyen kívül teljesítették a feladatokat, a nyolcadikosok az állomásoknál segédkeztek.

Útvonal: indulás 5 percenként a botanikus kert pihenőjéből – a kert megkerülése – szabadidő központ.

Az akadályverseny a szabadidő központban közös játékkal, eredményhirdetéssel zárult.

Feladatok:

1. akadály: Kosárra dobás
2. akadály: természetvédelmi TOTÓ
3. akadály: Mocsárjárás
4. akadály: Puzzle összerakása
5. akadály: állatnevek összerakása betűkből
6. akadály: Lövészet

7. akadály: Természetvédelmi memóriajáték
8. akadály: Végveszélyben lévő állatok – ismertetés, feladatlap kitöltése
9. akadály: „Híres állatfigurák filmen, könyvben” –párosításos feladat + menetlevél értékelése

7. Papírgyűjtés

Intézményünk egyik tavaszi, hagyományos programja a papírgyűjtés.

- Természetvédelmi tevékenység –(60 kg papír újrahasznosításával 1 fát meg lehet menteni)
- Közös tevékenység - közös céllal (a befolyt összeget a gyermeknapra fordítjuk)
- Helyes közlekedési szabályok – gyalogos közlekedés - megbeszélése, betartatása
- Illedelmes viselkedés, kommunikáció (a tanulók a házakba becsengetve gyűjtenek)

Az összegyűjtött papírért 178.400.- forintot kaptunk, mely a diákönkormányzat bevétele. Ebből az összegből fedezzük a gyermeknap kiadásait.

8. Tablókészítés – az év fája, madara, vadvirága

A tanulók a tevékenységet csoportokra osztva végezték.

- Előzetes ismeretgyűjtés:
- az élőlény tulajdonságai, jellemzői
  - /helyi könyvtár, internet/ - előfordulása hazánkban, hazánkon kívül,
  - kép vagy rajz az élőlényről
  - érdekességek az élőlényről

Az összegyűjtött anyagból tabló készítése, a tabló kihelyezése az iskola folyosójára.

A tevékenység során a tanulók a digitális eszközök alkotó jellegű használatát is gyakorolták.

9. „Veszélyeztetett állatok” és „Az afrikai elefántok” című oktatófilmek megtekintése

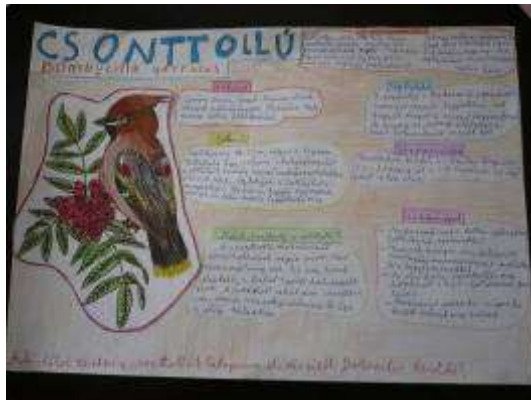
A filmek általános iskolás korúaknak készültek. Az ő nyelvükön mutatják be azokat az állatokat, melyek a kihalás szélén állnak.

10. „Nyomozz madárfajok után az irodalomban” MTA ÖBKI pályázata

A Magyar Tudományos Akadémia Ökológiai és Botanikai Kutató Intézete (MTA ÖBKI) – a botanikus kert Berkenye háza az előző évhez hasonlóan újra pályázatot írt ki. Ezúttal a madárfajok kerültek előtérbe. A kiírt pályázathoz tanulóink számos pályamű benyújtásával csatlakoztak.

A pályázat összekapcsolja a művészeteket - irodalom, rajz - a természettel, a gyerekeket önálló ismeretszerzésre, alkotásra serkenti.

11. Látogatás a Papkúti lovas tanyán

5. osztályos tanulóinkkal a papkúti lovas tanyára látogattunk. A gyerekek megismerkedtek a ló tartás és a lovas versenyzés legfontosabb tudnivalóival, belekóstolhattak a lovaglás élményébe.

V. Összegzés

Az idei három hetet meghaladó projekt az előző évinél hosszabb időre nyúlt, mert a főleg délutáni, szabadidős programokat igyekeztünk úgy beilleszteni, hogy azaz iskola egyéb tevékenységeibe ne ütközzön. Törekedtünk arra, hogy minden helyi lehetőséget kihasználjunk. Erre nemcsak azért volt szükség, mert kevesebb anyagi erőforrás állt rendelkezésünkre, hanem azért is, hogy helyi kapcsolatainkat ápoljuk. Úgy gondoljuk, hogy színes, sokszínű programot sikerült végrehajtanunk, melyből diákjaink sok ismeretet és sok élményt szerezhettek.